

Positieve dyslexie: zijn we er klaar voor?

Is dyslexie een probleem? Het is maar hoe je het bekijkt. In dit artikel duik ik in de positieve dyslexie stroming. De stroming die zich richt op de sterke kanten van dyslexie, zoals cognitieve flexibiliteit, goed zijn in visualiseren en in het oplossen van complexe problemen. Waar komt deze stroming vandaan, wat is het precies en is de maatschappij er klaar voor?

TEKST: |

ANNE-MARIE HARTMANN |

Stichting Dyslexie Nederland beschrijft dyslexie (nog steeds) als een leerstoornis die zich kenmerkt door problemen met lezen en/of spellen. Dyslexie wordt vanuit dit perspectief beschouwd als een gebrek. Deze manier van kijken noemen we ook wel het medische model waarbij de nadruk ligt op 'er is iets mis met je en we gaan het oplossen'. De positieve dyslexie stroming kun je zien als een tegengeluid op dit medische model en richt zich juist op de sterke kanten en mogelijkheden die dyslexie biedt.

Beelddenken

Een van de eerste mensen met een andere kijk op dyslexie was de logopediste Maria Krabbe. Zij zag in de jaren zestig dat enkele leerlingen van haar zwak waren in taal, maar juist erg sterk in het verwerken van informatie op een visuele manier. Zij noemde deze vorm van informatieverwerking beelddenken. Dit bracht een stroming op gang die dyslexie ging benaderen als een andere vorm van informatieverwerking, namelijk één die via beelden verloopt, terwijl school en werk sterk gericht zijn op taal.

Conceptueel denken

Deze kijk op dyslexie werd onder andere verder uitgewerkt door Sjan Verhoeven en Gertrudie Boersen in hun boek 'Dyslexie: Stoornis of Intelligentie?' (2012). Ook zij stellen dat

ANNE-MARIE HARTMANN

DYSLEXIE 360 EEN TOTAALPLAATJE

dyslexie een andere manier van informatieverwerking is. Maar ze trekken het iets breder en noemen het conceptueel denken, waarbij een persoon vooral vanuit associaties, beelden of verbanden denkt. De taalverwerking bij dyslectici verloopt daarmee anders dan bij niet-dyslectici, maar dat is geen stoornis. Het is een andere manier van denken die veel kwaliteiten biedt.

Bijval vanuit de wetenschap

De Amerikaanse neurowetenschappers Eide & Eide publiceerden in datzelfde jaar het eerste wetenschappelijke boek binnen deze

stroming: 'The Dyslexic Advantage'. Ook zij benadrukken met hun onderzoek dat het brein van mensen met dyslexie anders gestructureerd is dan dat van mensen die geen dyslexie hebben. Daarnaast hebben ze gezien dat deze structuur in het brein sterke cognitieve eigenschappen met zich meebrengt. Zij onderscheiden 4 typen sterke kanten die zij de STER-krachten noemen:
S- samenhangende denkvaardigheid
T- tijdgerichte denkvaardigheid
E- episodische denkvaardigheid
R- ruimtelijke denkvaardigheid
Volgens Eide & Eide heeft iedere dyslecticus een voorkeur voor een

van deze STER-krachten en zijn dit verborgen talenten van het dyslectisch brein die meer aandacht mogen krijgen in onze maatschappij. Het boek is dankzij de HOI-Foundation onlangs vertaald onder de titel **Dyslexie als kans** en draagt bij aan meer aandacht voor de positieve kanten van dyslexie.

Positieve dyslexie op de arbeidsmarkt

Langzaam vindt deze stroming ook haar weg op de arbeidsmarkt. Zo werd de Britse tak van het wereldwijd opererende bedrijf Ernst & Young getriggerd door de positieve kijk op dyslexie.

Daarom deden zij in 2018 een onderzoek naar welk potentieel en vaardigheden iemand met dyslexie een werkgever te bieden heeft. Hun conclusie is dat dyslectici in een reeks cognitieve vaardigheden heel sterk zijn en dat dit juist vaardigheden zijn die zorgen voor vernieuwing en vooruitgang binnen een organisatie. Door verschillende mensen in een team te hebben kan er vernieuwing tot stand komen volgens E&Y in hun rapport [The Value of Dyslexia](#).

Dyslexie en faalangst

Is het dan allemaal zo rooskleurig? Moet je je als dyslecticus dan alleen op je sterke kanten richten en dan heb je in principe nergens last van? Het tegendeel is waar.

Hoewel het belangrijk en lonend is voor de dyslecticus én diens omgeving om de positieve kant van dyslexie te belichten is de dagelijkse realiteit weerbarstiger. De maatschappij is lastig te bewegen richting deze andere kijk op dyslexie. Veel dyslectici ervaren daarom nog tegenslagen of teleurstelling op school of in het werk, omdat ze worden beoordeeld op hun zwakke of onderontwikkelde kant. Dit geeft vaak een negatief zelfbeeld en kan tot faalangst leiden. Faalangst werkt als een barrière als je stappen wilt zetten in je leven. Sjan Verhoeven en Gertrudie Boersen leggen in hun boek uit wat de relatie is tussen dyslexie en faalangst. Als je als dyslecticus

niet zo goed bent in het automatiseren van taal, terwijl in onze maatschappij taal een overheersend gegeven is, leidt dat al gauw tot spanning en onzekerheid. Dit ontstaat meestal al op de basisschool door de nadruk op leren lezen en schrijven.

Dyslexievriendelijk sollicitatieproces

Ook de onderzoekers van E&Y concluderen dat we er nog niet zijn. In hun onderzoek kwam bijvoorbeeld naar voren dat zelfs van de ondervraagde dyslectici slechts 3% dyslexie als iets positiefs ziet. Er is dus nog veel werk te doen om ruimte te geven aan dyslectici zodat ze hun toegevoegde waarde zelf kunnen ervaren en laten zien. Heel inspirerend dat E&Y als werkgever het goede voorbeeld geeft om tot een inclusieve werkomgeving te komen. Een voorbeeld van hoe zij dan doen is de aanpassing van hun sollicitatieproces. Veel dyslectici hebben moeite met de assessments die bij veel sollicitatieprocedures horen, omdat ze door de talige manier van testen niet goed uit de verf komen. Door assessments aan te passen en breder te kijken naar iemands capaciteiten kan er een betere match worden gevonden tussen werkgever en sollicitant. Zo heb je immers beter zicht op wat iemand met dyslexie te bieden heeft en reken je hem niet puur af op zijn zwakke taligheid bij een assessment. Daar profiteer je als werkgever uiteraard ook van, is het idee van E&Y, want je krijgt op die manier de juiste mensen op de juiste plek. Hopelijk volgen meer werkgevers dit voorbeeld. Er is geen standaard

mens, dus ook geen standaard test. Op school niet en op de arbeidsmarkt ook niet.

Dyslexie als totaalplaatje

De positieve dyslexie stroming krijgt langzaam meer voet aan de grond en dat is goed. Maar we moeten ook realistisch blijven over de impact van dyslexie. In het net verschenen en door o.a. Nel Hofmeester vertaalde boek [Dyslexie360 een totaalplaatje](#) beschrijft professor Rod Nicolson dyslexie in al zijn aspecten. De sterke en de zwakke kanten, de faalangst die vaak in het onderwijs wordt ontwikkeld en de weg naar succes en plezier als je de sterke kanten leert kennen en benutten.

Eenzijds is het dus belangrijk om je op je sterke kanten te richten en tegelijkertijd is het van belang om eventuele tegenslagen of teleurstellingen die je in je leven hebt ervaren serieus te nemen en de ruimte te geven om te verwerken.

Verscheidenheid geeft kleur

Er is een totaalbeeld nodig van dyslexie zoals in het 360 graden model. Naast de sterke kanten en de kansen van dyslexie, is er in de hedendaagse maatschappij ook nog een sterke nadruk op informatie verwerken op een talig manier. Zolang dat het geval is, krijgen veel mensen, jong en oud, nog te maken met teleurstelling en faalervaringen. Het is belangrijk om dit de ruimte te geven. Daarnaast is het van belang om als maatschappij de ruimte te geven aan de diversiteit van mensen, dus ook aan neurodiversiteit.

Wat zou de wereld toch saai zijn als we allemaal hetzelfde zijn. Die verscheidenheid geeft juist kleur aan onze maatschappij. Weten wat je waard bent en hoe je daar invulling aan kunt geven in je leven, dat ontdekken is echt waardevol. Daar draagt de positieve dyslexie stroming zeker aan bij.

